

8.Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Кримінально-процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України від 13.12.2011 №17-рп/2011. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-11>.

Рамазанов Р.Р.

курсант

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник – завідувач
кафедри теорії та історії держави
і права Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент
Боняк В.О.*

РЕАЛІЗАЦІЯ ГРОМАДЯНАМИ АКТИВНОГО ВИБОРЧОГО ПРАВА ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД)

При підготовці тез цієї доповіді автор поставив за мету висвітити зарубіжний досвід реалізації громадянами активного виборчого права шляхом використання сучасних інформаційних технологій.

У нашій державі (візьмемо за приклад положення Закону України «Про вибори Президента України») громадянин держави, як виборець: бере участь у виборах особисто тільки на одній виборчій дільниці, де він включений до списку виборців; розписується за отримання бюлетеня; заповнює його особисто в кабіні (кімнаті) для таємного голосування (без присутності інших осіб та без здійснення фото- та відеофіксації у будь-який спосіб); не має права передавати свій виборчий бюлетень іншим особам; у виборчому бюлетені для голосування виборець робить позначку "плюс" ("+") або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті напроти прізвища кандидата на пост Президента України; опускає заповнений виборчий бюлетень у виборчу скриньку, забезпечуючи при цьому таємницю голосування [1].

Водночас, сучасні умови розвитку інформаційних технологій вимагають їх впровадження практично в усі сфери суспільного життя, включно і в сферу політики. Сьогодні через мережу Інтернет людство керує багатьма сферами суспільного буття: зв'язком, банківськими рахунками,

відеокамерами, навіть світлофорами та ін. Настала епоха цифрових технологій, яка на думку деяких вітчизняних правників, також може бути запроваджена і в ході виборів в Україні при реалізації активного виборчого права, причому на користь таких умовиводів свідчить і зарубіжний досвід.

Так, за кордоном найбільш поширеними є такі матеріально-технічні засоби голосування: 1) Vote-recording Technologies - заповнений бюлетень поміщають до виборчої машини, яка відображає результат волевиявлення виборця та здійснює автоматичний підрахунок результатів голосування; 2) перфоровані карти (Punched Card) використовуються разом з машинами для голосування, які залишають отвір в перфокарті, що і становить процес голосування, після чого виборець опускає перфокарту до виборчої скрині; 3) оптичне сканування (Optical Scan Marksense) - виборча машина зчитує інформацію оптичними засобами; 4) електронна виборча система прямого запису (Direct-recording Electronic Voting System – DRE) – це голосування шляхом запису голосу за допомогою електронного дисплея, при цьому вибір виборця обробляється за допомогою комп'ютерної програми [2].

Бразилія з 1989 р. використовує обладнання DRE (безпосереднє електронне голосування), оновлена версія якого була успішно використана на президентських виборах у 2010 році.

У Європі через Інтернет з 2011 р. проводяться місцеві вибори в Норвегії, Бельгії (2012 р.), де успішно використовувалися системи DRE для парламентських виборів.

З 2005 р. на місцевих виборах, а з 2007 р. – на парламентських застосовується електронне голосування в Естонії. У цій державі у 2002 р. введено законодавчо електронний підпис, цифрові посвідчення особи - ID-картки, споряджені кодом і мікročіпом, що містить візуальні дані на картці, а також двома цифровими сертифікатами, призначеними для перевірки особи власника картки та надання цифрових підписів. На сьогодні більшість потенційних виборців мають електронні картки [3].

Саме в Естонії Україна може перейняти досвід проведення електронних виборів. Отже, щоб скористатися такою можливістю, жителю цієї прибалтійської держави потрібна дійсна ID-карта, комп'ютер, плата для зчитування карт та завантажена з сайту виборчої комісії програма. Також існує можливість голосування за допомогою мобільного пристрою та спеціальної ідентифікаційної сім-карти. Голосувати можна протягом 4-6-ти днів, причому за цей час можна скільки завгодно разів змінювати свій голос. В останній день виборчого періоду відданий голос змінювати вже не можна. Вперше експериментальний досвід он-лайн-демократії було застосовано на місцевих виборах у 2005 році. За два роки таким чином можна було вже обрати парламент країни. Варто зазначити, що електронне голосування – лише одна з електоральних можливостей. Традиційна процедура голосування також була збережена як альтернатива. Під час місцевих виборів 2009 року

можливістю Інтернет-голосування скористалися 9,5% громадян, а вже під час парламентських виборів 2011 року їх кількість зросла до 24,5%. Електронне голосування значно прискорює підрахунок голосів, враховує інтереси людей з обмеженими можливостями, підвищує активність виборців. Мода на використання нових технологічних засобів в Естонії суттєво спрощує стосунки людини з владою, зменшує кількість канцелярських апаратів та корупційних каналів. Разом з тим, нововведення зменшують соціальний імунітет естонців до сучасних форм контролю з боку держави. Сьогодні на розвиток систем електронного врядування Естонія витрачає 1 % ВВП. Серед населення існує висока довіра до електронних мереж: за статистикою, 98 % покупок естонці здійснюють електронним шляхом [4].

Щодо України, то першим вагомим аргументом на користь електронного голосування виступає можливість залучення до виборів в Україні саме таким шляхом значного відсотка молоді. Як показують реалії нашого життя, молоді люди віком від 18-25 років надають перевагу розвагам, соціальним мережам. Вони не знаходять часу, бажання сходити до виборчої дільниці та проголосувати. Телефон для молоді став частиною їх життя і тому розроблений сайт чи додаток для операційних систем однозначно збільшить кількість громадян, що взяли участь у голосуванні.

Другим аргументом є те, що електронне голосування зробить результати виборів більш об'єктивними, достовірними. Тобто, прослідковуються основні переваги системи електронного обліку голосів громадян, що взяли участь у виборах. Також слід взяти до уваги і той факт, що електронне голосування знизить витрати на друкування бланків, оскільки відпаде необхідність у їх значній кількості. Гроші, які держава виділяє на проведення виборів, можна буде використати на інші потреби – освіту, охорону здоров'я тощо. Крім цього, підробити електронні бюлетені фізично неможливо. Таким шляхом матимемо також можливість звести до мінімуму кількість помилок, що можуть бути допущені в ході виборчого процесу через людський фактор. Суттєвим позитивом слід уважати і розширення можливостей для людей з обмеженими можливостями.

Зважаючи на це, у ряді доповідей Європейської комісії за Демократію через Право (Венеціанська Комісія) (European Commission for Democracy through Law – Venice Commission), присвячених проблемам відповідності віддаленого голосування (голосування поштою або електронне голосування) стандартам Ради Європи, ця Комісія рекомендувала наступне: електронне голосування може використовуватися лише за умови, якщо: а) система є безпечною/захищеною і надійною; б) є прозорою, тобто надає можливість перевірки щодо її функціонування; в) виборці повинні мати нагоду одержати підтвердження свого вибору і виправити його у разі допущення помилки; г) для полегшення перерахунку голосів у разі конфліктної ситуації може передбачатися процедура роздрукування голосів [3].

Отже, вищевикладене свідчить на користь того, що реалізація громадянами активного виборчого права шляхом використання сучасних інформаційних технологій є досить поширеним явищем у світі. Водночас, запровадження електронного голосування на виборах в Україні хоча й стало нагальним, однак для його реального започаткування необхідно вивчити та максимально виключити всі можливі ризики.

1. Закон України «Про вибори Президента України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-14/stru> (дата звернення: 23.04.2019)
2. Современные избирательные системы. Вып. 2: Аргентина, Германия, Швеция /А.Г. Орлов, Ю.И. Лейбо, И.А. Ракитская; науч. ред. Ю.А. Веденеев, В.И. Лысенко; Центральная избират. комиссия РФ. Москва: РЦОИТ; Норма, 2012. 320 с.
3. Системи електронних виборів: процедури голосування та матеріально-технічні засоби. Міжнародний досвід. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28966.pdf> (дата звернення: 23.04.2019). Електронні вибори в Естонії: досвід для України. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/e-democracy/e-democracy2016/paper/viewFile/1694/1384> (дата звернення: 28.04.2019).

Рец В. В.

курсант

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник – старший
викладач кафедри кримінального
права та кримінології, к.ю.н.,
с.н.с.*

Березняк В. С.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ЗЛОЧИНУ АГРЕСІЇ ЗА ВІТЧИЗНЯНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Злочин агресії сьогодні є одним із найтяжчих міжнародних злочинів, тому що становить серйозну загрозу миру і безпеці людства, посягаючи на людські блага. Сьогодні залишається питанням – які дії можна кваліфікувати як акт агресії і яким чином ознаки таких дій закріплені в міжнародному і вітчизняному законодавстві. Проблема протидії актам агресії та підвищення ефективності й невідворотності покарання за злочин «агресія» є однією з ключових і дискусійних у сучасному міжнародному праві. Сучасна наука кримінального права вивчає у теоретичному аспекті суб'єктивну сторону злочину агресії. Наукові здобутки у цій сфері сприятимуть модернізації чинного кримінального закону у сфері злочинів проти миру, безпеки людства